

Пам'ять

1952р. – в Полтаві було відкрито літературно-меморіальний музей І. Котляревського.

1958р. – в Полтаві на Івановій горі відкритий музей-садиба І. Котляревського – меморіальний комплекс на основі садиби, де 1769р. народився і мешкав письменник.

У багатьох містах України (Київ, Полтава, Чернігів, Вінниця, Хмельницький, Чернівці, Лубни, Бердичів тощо) є бульвари і вулиці, названі на честь поета.

У Полтаві та Києві є парки, названі на честь поета.

Багато навчальних закладів (школи, ліцеї, заклади вищої освіти), закладів культури носять ім'я поета.

28 жовтня 1998 р. Національний Банк України на честь 200-річчя першого видання «Енеїди» у серії «Духовні скарби України» випустив золоту пам'ятну монету номіналом 100 гривень.

22 вересня 2009 р. Національний Банк України на честь І.П. Котляревського у серії «Видатні особистості України» випустив срібну монету номіналом 5 гривень.

У 1903 р. в Полтаві було споруджено перший у світі пам'ятник Котляревському (скульптор Леонід Позен).

У 1971 р. на території музею – садиби І.П.Котляревського встановлене погруддя письменника (скульптор Галина Кальченко).

У 2010 р. – встановлений пам'ятник у м. Бендери на території придністровського військово-історичного комплексу «Бендерська фортеця» (скульптор Петро Герман).

Художники-ілюстратори

Твори І.П. Котляревського ілюстрували різні художники, а саме: заслужений діяч мистецтва – художник І.С.Іжакевич, художники: В.З.Коновалюк, Г.І.Нарбут, О.М.Довгаль, В.М.Бомаж тощо. Але неперевершені були ілюстрації художників А. Базилевича та І.Будзи. Портрет Котляревського, який вміщений практично у всі видання, написаний художником Г.О. Коваленко.

Художні скарби Котляревського продовжують і нині виховувати в людях гуманні почуття, любов до батьківщини, до народу.

Бібліотека університету має у своєму фонді твори І.П.Котляревського та «Енеїду» німецькою мовою, яка видана у Мюнхені 2003 року.

Наша адреса: ДДПУ, Бібліотека
вул. Ген. Батюка, 19
м. Слов'янськ
Донецька обл.
84116, Україна
сайт бібліотеки - lib.msy.org.ua

Донбаський вищий навчальний заклад
«Донбаський державний педагогічний університет»

Бібліотека

**Іван Котляревський -
мистець
першої величини
(До 250-річчя від дня
народження)**

«Іван Котляревський належить до тих довгожителів планети, які разом із витворами свого духу впевнено переступають рубежі сторіч, далеко йдуть за межі ім відміряного часу»

О. Гончар

Слов'янськ - 2019

Минає 250 років від дня народження видатного діяча української культури, першого класика української літератури І. П. Котляревського, а його славнозвісна «Енеїда» та одна з перлин національної драматургії «Наталка Полтавка» продовжують чарувати наших сучасників, щедро несуть людям радість і красу.

З біографії І.П. Котляревського (коротко):

1769р. – 9 вересня в родині канцеляриста міського магістрату в Полтаві народився Іван Петрович Котляревський.

Початкову освіту одержав у місцевого дяка.

1780р. – вступає до семінарії – єдиного навчального закладу в Потаві, де наполегливо вивчає стародавні мови, німецьку і французьку, поетику, риторичку, а також словесність, античну літературу, зокрема творчість Вергілія, Горація, Овідія, класичне і російське письменство.

1789р. – не довчившись у семінарії вступає на службу до Новоросійської канцелярії у Полтаві.

1793р. – стає учителем у поміщицьких родинах на Полтавщині.

1794р. – починає роботу над своєю бурлескно-трагедійною поемою «Енеїдою».

1796-1808рр. – перебуває на військовій службі у Сіверському карабінерному (пізніше драгунському) полку, сформованому на основі козацьких полків.

1798р. – у Петербурзі заходом колезького асесора М. М. Парпури виходять у світ перші три частини поеми «Енеїда на малоросійский язык перелицованная И. Котляревским.»

1804р. – пише «Пісню на Новий 1805 год пану нашому і батьку князю Олексію Борисовичу Куракіну» (генерал-губернатор Полтавської і Чернігівської губернії)

1806-1807рр. – бере участь у складі Сіверського полку в російсько-турецькій війні, зокрема у взятті фортець Бенденри та Ізмаїл.

1809 р. – у Петербурзі з'явилося перше авторське видання поеми під назвою «Вергилиевая Энеида, на малоросійский язык переложенная И.Котляревским, вновь исправленная и дополненная противу прежних изданий».

1810р. – стає головним наглядачем «Будинку виховання бідних дворян» у Полтаві.

1812р. – за дорученням малоросійського генерала-губернатора Я. Лобановим-Ростовським формує 5-й козацький полк для боротьби з навалюю Наполеона.

1812р. – почесний член Вільного товариства любителів російської словесності.

1818р. – вступає до масонської ложі «Любов до істини».

1818-1821рр. – кн. Репнін призначає Котляревського на посаду директора, а згодом і художнього керівника театру в Полтаві.

1819р. – написав дві п'єси «Наталка Полтавка», «Москаль –чарівник».

1822-1823рр. – опубліковані уривки з 5-ої частини «Енеїди» на сторінках друкованого органу товариства «Соревнователь просвещения и благотворения» і цим самим письменник завершив малоросійську «Енеїду» і мав намір невдовзі видати її повністю.

1827-1835рр. – одержав посаду попечителя Полтавського благодійно-лікувального закладу.

1835р. – через хворобу залишає службу.

1837р. – передав для публікації свої п'єси «Наталка Полтавка» і «Москаль - чарівник» І.І.Срезневському, а поему «Енеїда» - харківському видавцеві О. Волохінову.

1838 року 10 листопада – І.П.Котляревський помер в Полтаві; де його і поховано на міському кладовищі під вітами розлогої тополі, як він і заповідав.

Про «Енеїду»

Над «Енеїдою» поет працював 30 років. Три перші частини вийшли друком у 1798р., четверта – у 1809 р., п'ята – у 1822р., повністю твір завершено у 1825-1826рр., а видано в 1842 р. після смерті письменника.

Поема «Енеїда» містить 7 тисяч слів найрізноманітніших семантичних груп, велику кількість назв одягу, хатнього інтер'єру, будівель, сільськогосподарських знарядь, народного харчування, згадано близько ста страв, названо 20 народних ігр, майже стільки ж танців.

«З появою «Енеїди» забуте і закинене під сільську покрівлю слово, наче фенікс с попелу, воскресло знову».

М. Коцюбинський

«Енеїда» - вдатна проба піднести людову українську мову до висоти літературного твору, що був гідний знайтися в похіднім кухлі Наполеона»

І. Франко

«Поема Котляревського – самобутній і глибокий національний твір, де стародавніх троянців і латинян переодягнуто в жупани й кобеляки українського козацтва XVIII ст., каптани й мундири тодішнього чиновництва, у піджасники і ряси духовенства, де широким пензелем змальовано побут тогочасного панства, що замінила собою Вергілієвих олімпійців».

М. Рильський

«Енеїда» - поема народна, істинно класичне творіння, твір, наіскренній сонцем, розпашілий од земних пристрастей.»

О. Гончар

«Над книжкою твоєї «Енеїди» Нащадок схилить радісно чоло».

В. Сосюра

«Енеїда» перекладалась як російською так і іншими мовами: білоруською, болгарською, чеською, німецькою, англійською, польською, грузинською і навіть есперанто.

Про п'єсу «Наталка Полтавка»

П'єса вперше була видана в «Українском сборнике» в 1841 р. в Москві І.І.Срезневським і вперше була поставлена на сцені Полтавського театру.

І. Котляревський у листі (1819р.) до І.І.Манжоса писав: «Содержатель странствующей труппы, иностранец Иван Штейн, рабъезжая по ярмаркам, бывавшим в разных городах разных губерний, с подвижною своею труппою, играет на театрах сочиненную мною в 1819-м году малороссийскую оперу в 2-х действиях под названием Полтавка...»

«Вона («Наталка Полтавка») була прийнята з гучним схваленням, а ім'я творця повторювалось з любов'ю не тільки в усій Малоросії, а й у багатьох містах Великої Росії та в обох столицях.»

О. Терещенко (біограф письменника)

«Наталка Полтавка» - праматір українського народного театру»

І. Карпенко-Карий

«... сила п'єси «Наталка Полтавка» в надзвичайній простоті, правді і, найголовніше, в любові автора до свого народу, в любові, котра з серця І. Котляревського перейшла на його твір».

І. Карпенко-Карий

У листі до М. Гнєдича 1821р. Котляревський писав: «Есть у меня и песенки малороссийские из сочиненной мною оперы Полтавка, принятой довольно хорошо в Полтавской, Черниговской и Харьковской губерниях»

Про п'єсу «Москаль-чарівник»

«Через деякий час на Полтавському ж театрі з'явився «Москаль-чарівник», теж прийнятий із загальним схваленням. Цей «Чарівник» примітний як п'єса, в якій блискуче виявився талант народного артиста М.С.Щепкіна»

О. Терещенко (біограф письменника)

«Пісня на Новий 1805 год пану нашому і батьку князю Олексію Борисовичу Куракіну» - написана в 1804 роц. Уперше надруковано в Галичині в журналі «Пчола», №16, с.241-247, який видавав Я. Головацький.

«Ода Сафо» написана в 1817 р. Переклад здійснений з французького вільного перекладу Буало. «Ода Сафо» вперше надрукована в альманасі «Молодик на 1844 рік», Харків, 1843, с.279-280.

Думки відомих українців про Івана Котляревського

«Так Котляревський у щасливий час Вкраїнським словом розпочав співати, І спів той виглядав на жарт не раз. Та був у нім завдаток сил багатий, І огник, ним засвічений, не згас, А розгорівсь, щоб всіх нас ogrівати».

І. Франко.

«Будеш, батьку, панувати,
Поки живуть люди,
Поки сонце з неба сяє,
Тебе не забудуть».

Т.Г.Шевченко

«І. Котляревський показав, що і під грубою ситою б'ється людське серце»
М.Коцюбинський

«И. Котляревский первый стал писать на языке, на котором говорило население целого края, но у которого не было письменности. Он сделал этот легкий, выразительный, сильный, богатый язык языком литературным, и украинская речь, которую считали лишь местным наречием, с его легкой руки зазвучала так громко, что звуки ее разнеслись по всей России. На ней впоследствии пел свои песни Кобзарь Шевченко».

В. Короленко

«Звернення І. Котляревського до живої народної мови – за тих конкретно-історичних обставин – була актом громадянської мужності, явищем винятково - прогресивним»

О. Гончар

«...безсмертний автор «Енеїди» й «Наталки Полтавки», поет, веселий мудрець, в якому мовби уособився оптимізм народу, його дужий, не підвладний смуткові дух, патріотичне чуття, обдарованість, моральна чистота».

О. Гончар

